

Harangod legendája

*M*aga a Harangod szó együttesen jelenti a térben egymáshoz közeli - az egykori ősfolyammer mélyedésében megbújó - utcányi tanyát a lovas pályával, az egykori iskolaépületből lett varrodával, és a vonzó majálisok, az egyre ismertebb nyári táborok helyszínéül szolgáló Harangod - pusztát.

Hogy a táj ősidők óta lakott, sokféle jel sejteti: az autópálya építése előtt (2005) talált kút, kőkorszaki edénytöredékek, kőbaltadarab, bronzkori tokosbalták, császárkori edények, szarmata falu, és temető maradványai, de megtalálhatók itt a hunok, kabarok nyomai is. Tán egyszer még itt kerül elő Attila király hármaskoporsója. Azt, hogy az Árpád korban már lakott hely volt itt, írásos dokumentumok igazolják, ám az a település elpusztult a tatárjárás idején.

A hely elnevezéséhez fűződik Nagykálló környékének legősibb legendája, amely szerint az 1200-as években a mai Nagykállótól délre volt egy falucska, Búzna Dada nevű. Ennek a jelentése Asszony-patakja, vagy talán Boldogasszony patakja lehetett. Ebben a faluban szláv népek, és magyarok éltek békességben. Amikor a hírnökök jelentették, hogy gyilkolva, fosztogatva, mindent felégetve közelednek a tatárok, a lakosság élelmét, állatait, munkaeszközeit mentve a mocsárba menekült. Amint a menekülők a templomhoz érkeztek, megállította őket az öreg pap.

-Mentsétek a harangot is fiaim, mert ha a tatárok felgyújtják a falut, a tűzben lezuhan a haranglábról, és tönkre megy, megolvad – mondta.

Szekérre engedték hát a harangot, majd ahol lehetett, tutajra emelték, és eveztek észak felé. Már közel jártak egy biztonságosnak látszó, dombok védelmében lévő helyhez, amikor miért, miért nem, megbillent a tutaj és a harang a vízbe csúszva elmerült a mocsárban.

Telt-múlt az idő. A tatárok által teljesen elpusztított Búzna Dada egykori lakói új, mocsarakkal körül vett, védett helyen felépítették az új települést, Kállót. Lett új fatemplom is, kupolás, magas toronnyal. Csak a harang hiányzott sokáig. Ám néha, ködös őszi estéken észak felől harangszót hozott a szél. Az emberek hite szerint abból az irányból, ahol a harang elveszett. S ilyenkor babonás félelemmel mondogatták az öreg papnak: - Hallod Atya? Ott, arra szól a harangod!

És azt a helyet, amely mellett a harang elmerült, így nevezik azóta: Harangod. Hét évszázada mesélik így az öregek, s a halk, mesélő szó hol így, hol úgy magyarázza az örökre elveszett harang megszólalását. Egyszer borzongató varázslatként, hogy a víz

alól jött a harangszó., máskor úgy, hogy leapadt a mocsár vize, és a kiszáradt meder fővenyét elfújta a harang mellől a szél, s a harang nyelvét a szél kondította meg.

A legenda – legenda. Van olyan feltételezés is, hogy a török Xarang személynéből származik a hely neve. Az viszont már tény, hogy egy V. István által adományozott, Guth-Keled nemzetségbeliekhez címzett, 1265-ből való okirat, és egy 1385-86-os birtokper iratanyaga már Harangh néven említi a helyet. 1661-ben itt vonultak az erdélyi várak bevételére I. Lipót hadai, s a török kor helyi lakóiról vallott az 1967-ben előkerült, Kahler Frigyes és Német Péter által értékelt XVI. századi éremlelet. A puszta kilátótornyából pedig 1570 után a kállói várórség jelezte harangszóval, ha ellenség közeledett. A nyelvészek szerint ekkor toldódott a „god” kicsinyítő képző a Harangod nevéhez, aminek mai jelentése :Harangocska. Az 1900-as évek elejének szomorú tanyaképet, a kegyetlen harangodi cselédsorsot Váczi Mihály költő édesanyja írta le „Munkátokon legyen áldás!” című könyvében. 1944-ben a tanyai iskolában tartották fogva a Nyíregyházáról elhurcolt zsidók egy részét.

A Vadkert, és a harangodi dombok mindig is a kállóiak kedvelt kirándulóhelyét jelentették. 1980-ban a Vadkert helyén víztározó tó létesült, amelynek vizét az egykor Mosolygóvíznek, ma VII. számú főfolyásnak nevezett patak táplálja. 1987-ben a népművészeti táborozást szolgáló, Ekler Dezső tervei szerint a tájba illeszkedő faépületek születtek, melyek közül a tánccsűr a környék emblematikus építménye lett, és azóta minden nyáron benépesül a táj táborozókkal.

Milyen is ez a táj? Észak felől kopár arcú szélfúttá homokdombok, homlokukból kinőtt, zöld erdő-sörénnyel, keletről szelíd akácerdő, délről az Őr-domb, ahonnan a legszebb kállói panoráma látható, s ahonnan talán Rákóczi Ferenc is latolgatta, hogyan közelítse meg a várat, nyugatról fel-felcsobbanó halaival, szépen szárnyaló madaraival a tó. S mindez körülöleli a völgyet, ahol lisztfinomságú homok ingerel, hogy ledobd a cipőd, ahol nyári zápor után félelem nélkül futkos karnyújtásnyira tőled az ürgekolónia apró népe.

Közép tájt van a tánccsűr, amit ha a túlpartról nézel, olyan, mint egy épp elrugaskodni készülő kitárt szárnyú nagy madár, de benne dobban a láb a deszkapadlón az élő zene ütemére. Sokféle népművészettel ismerkedhetsz, csónakázhatsz. Kisgyermekedet messzire engedheted magadtól, jól látod merre játszik.

Itt nincs semmi zaj: se rádió, se hangosbemondó. Valami lélek-pihentető nagy nyugalom ölel körül.

Ha egyszer megkóstoltad a táborlakók békességes nomád-tevékeny életét, ha sikítva siklottál a téli domboldal érintetlen havában, ha átjárt a majális mámoros, tavaszillatú nyüzsgése, ha találgattad innen valakivel a nyári égbolt csillagképeit, s elgondolkodtál a sokszínű, bomló őszi fák alatt a múlandóságról, ez a táj megfogott, és nem ereszt.

Sodorhatott bárhová a sorsod, ha Kállóban jársz, akár csak fél órára is, ki kell jönnöd a Harangodra, ha pedig itt élsz, messziről jött vendégednek ezt feltétlenül meg kell megmutatnod!